

Regelrådet är ett särskilt beslutsorgan inom Tillväxtverket vars ledamöter utses av regeringen. Regelrådet ansvarar för sina egna beslut. Regelrådets uppgifter är att granska och yttra sig över kvaliteten på konsekvensutredningar till författningsförslag som kan få effekter av betydelse för företag.

Finansdepartementet

Yttrande över Vissa förfarandefrågor för elstöd till företag (promemoria).

Regelrådets ställningstagande

Regelrådet finner att konsekvensutredningen inte uppfyller kraven i 6 och 7 §§ förordningen (2007:1244) om konsekvensutredning vid regelgivning.

Innehållet i förslaget

I remissen ingår förslag till lag om förfarande för elstöd till företag och förslag till ändring i lagen (2001:181) om behandling av uppgifter i Skatteverkets beskattningsverksamhet.

I sak anges förslaget innebära bland annat följande. Skatteverket föreslås vara handläggande myndighet för det (i annan promemoria) föreslagna elstödet. Beviljat elstöd ska tillgodoräknas stödmottagarna genom kreditering på skattekontot. Om det finns ett överskott på skattekontot efter att stöd har beviljats, ska det överskjutande beloppet automatiskt betalas ut om det inte finns något hinder mot utbetalning. Den som har tillgodoräknats stöd föreslås vara återbetalningsskyldig om stödet har tillgodoräknats felaktigt eller med ett för högt belopp, eller villkoren för stödet inte har följts. Om en stödmottagare är återbetalningsskyldig får Skatteverket besluta att återkräva det felaktigt tillgodoräknade beloppet. Anstånd ska beviljas efter ansökan av den återbetalningsskyldige om det är tveksamt hur stort belopp som kommer att behöva betalas. Ett sådant anstånd får bestämmas till längst tre månader efter dagen för beslutet i den fråga som har föranlett anståndet. Anstånd får även beviljas om det är till fördel för det allmänna. Skatteverket får återkalla ett anstånd eller sätta ned anståndsbeloppet om förhållandena har ändrats väsentligt sedan ett anstånd beviljats, om sökanden har lämnat felaktiga uppgifter som legat till grund för anståndet eller om det finns andra särskilda skäl. Om ett belopp som har återkrävts inte betalas i rätt tid, föreslås att dröjsmålsränta ska tas ut på det obetalda beloppet från och med dagen efter att stödet tillgodoräknats till och med den dag betalning sker. Om ett återkrav av stöd inte har betalats i rätt tid, ska fordran lämnas till Kronofogdemyndigheten för indrivning. Beslut enligt den nya lagen föreslås gälla omedelbart. De nya reglerna föreslås träda i kraft den 16 maj 2023.

Skälen för Regelrådets ställningstagande

Bakgrund och syfte med förslaget

I remissen anges att energipriserna i Europa till följd av den ekonomiska återhämtningen efter pandemin och därefter den ryska invasionen av Ukraina har stigit till exceptionellt höga nivåer. Regeringen aviserade därför i budgetpropositionen för 2023 att ett elstöd finansierat av intäkter från överbelastning i elnätet (s.k. flaskhalsintäkter) hos Affärsverket svenska kraftnät (nedan Svenska kraftnät) ska återföras till elkonsumenterna. Regeringen gav den 18

augusti 2022 Svenska kraftnät i uppdrag att ansöka om att få använda flaskhalsintäkter för att finansiera nödåtgärder som på kort sikt kan komma konsumenterna och företagen till del. Svenska kraftnät ansökte den 27 oktober 2022 hos Energimarknadsinspektionen om att få använda flaskhalsintäkterna för att finansiera ett stöd till elanvändarna i form av en engångsutbetalning. Den 16 november 2022 godkände Energimarknadsinspektionen delvis Svenska kraftnäts ansökan. Den 22 december 2022 beslutade regeringen förordningen (2022:1872) om elstöd till konsumenterna för oktober 2021-september 2022. För företag behövdes dock utformningen av stödet revideras för att försäkra förenlighet med EU:s statsstödsregelverk. Samma dag gav därför regeringen Svenska kraftnät i uppdrag att ansöka hos Energimarknadsinspektionen om ett stöd för näringsidkare och juridiska personer. Svenska kraftnät ansökte den 4 januari 2023 och ansökan godkändes av Energimarknadsinspektionen den 11 januari 2023.

Det anges vidare att Klimat- och näringslivsdepartementet har den 20 februari 2023 remitterat ett förslag till förordning om elstöd till företag med tillhörande promemoria. Detta förslag har också remitterats till Regelrådet och Regelrådet yttrar sig vid dagens sammanträde (6 mars) även över det, i yttrande RR 2023-37.

I den här aktuella promemorian anges finns de förslag avseende förfarandet för elstödet till företag som har bedömts lämpliga att genomföra i lag. Syftet med detta förslag anges vara att säkerställa en effektiv och rättssäker handläggning av elstödet till företag. Detta anges speglas både i valet av Skatteverket som beslutande myndighet och utformningen av individuella regler.

Regelrådet finner redovisningen av bakgrund och syfte med förslaget godtagbar.

Alternativa lösningar och effekter av om ingen reglering kommer till stånd

Det anges i konsekvensutredningen att den alternativa lösning som främst kan tänkas är att stödet skulle handläggas av någon annan myndighet än Skatteverket. Valet av Skatteverket som beslutande myndighet och vad som bedöms talar för detta beskrivs mer detaljerat i promemorians avsnitt 3.1. Sammanfattningsvis bedömer förslagsställaren att Skatteverket är den myndighet som har bäst förutsättningar att säkerställa en effektiv, snabb och rättssäker handläggning av ansökningarna om stöd och ha en vana att handlägga ett stort antal ärenden på kort tid. Att stödet kan integreras i det befintliga systemet för skattekontot anges också medföra en enklare och mer ekonomisk hantering än om ett helt nytt system hade behövts byggas upp.

Regelrådet gör följande bedömning. Det kan noteras att förslaget som lämnas i promemorian inte enbart behandlar valet av Skatteverket som beslutande myndighet, utan även bestämmelser om återbetalning av stöd, dröjsmålsränta, indrivning och sekretessfrågor med mera. När det gäller några av dessa aspekter finns det beskrivningar i andra delar av promemorian än konsekvensavsnittet som går att uppfatta som att de, om än mer indirekt, tar upp alternativa lösningar. Det gäller inte minst olika möjliga sätt att hantera krav på sekretess. När det gäller frågan om återbetalning av stöd och dröjsmålsränta i vissa fall, finns emellertid inte några resonemang om alternativa lösningar helt eller delvis hade varit möjliga. Regelrådet noterar att ett företag enligt förslaget inte behöver ha varit medvetet om en felaktighet i utbetalning av stöd för att återbetalningskrav ska kunna aktualiseras. Det är, såvitt Regelrådet kan förstå, inte utan konsekvenser för de berörda företagen om man väljer en sådan lösning, snarare än en där det krävs att företaget ska ha varit medvetet om felet. Att tillämpa dröjsmålsränta eller att inte tillämpa dröjsmålsränta är ett annat exempel där det går

att se olika alternativ, som inte har blivit belysta närmare. Den text som finns beskriver de skäl som förslagsställaren anser talar för den valda lösningen. Detta är i sig värdefull och relevant information, men det besvarar inte frågan hur de berörda företagen hade kunnat påverkas av en helt eller delvis annorlunda lösning när det gäller exempelvis räntekraven. Regelrådet noterar att det visserligen tydligt anges att myndigheten varken är skyldig att ställa återbetalningskrav eller kräva dröjsmålsränta. Detta hindrar inte att det hade varit motiverat med en bredare analys av konsekvenserna av de krav som ställs på företagens förståelse för vad som är korrekta beslut från myndigheten med mera. Det kan däremot anses framgå att om inget skulle göras, skulle de problem som elstödet avses bidra till att lösa kvarstå oförändrade.

Regelrådet finner redovisningen av effekter av om ingen reglering kommer till stånd godtagbar.

Regelrådet finner redovisningen av alternativa lösningar bristfällig.

Förslagets överensstämmelse med EU-rätten

I remissen anges att förslaget ger upphov till en sådan personuppgiftsbehandling som omfattas av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/679 av den 27 april 2016 om skydd för fysiska personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter och om upphävande av direktiv 95/46/EG (allmän dataskyddsförordning), nedan kallad EU:s dataskyddsförordning. EU:s dataskyddsförordning är i alla delar bindande och direkt tillämplig i samtliga EU:s medlemsländer och ska tillämpas fr.o.m. den 25 maj 2018. Förordningen, som utgör den generella regleringen av personuppgiftsbehandling inom EU på området för EU:s inre marknad, tillåter och förutsätter ibland att medlemsstaterna kompletterar förordningen med nationell lagstiftning. För Skatteverkets personuppgiftsbehandling i beskattningsverksamheten finns lagen (2001:181) om behandling av uppgifter i Skatteverkets beskattningsverksamhet som innehåller bestämmelser som kompletterar EU:s dataskyddsförordning. När en ansökan om elstöd till företag har getts in till Skatteverket behöver myndigheten behandla personuppgifter. Givet förutsättningen att Skatteverket ska hantera stödet inom skattekontot kommer personuppgifterna att behandlas i beskattningsdatabasen. Den rättsliga grunden för personuppgiftsbehandlingen är i första hand att den är nödvändig för att utföra en uppgift av allmänt intresse eller som ett led i den personuppgiftsansvariges myndighetsutövning (artikel 6.1 e i EU:s dataskyddsförordning). Den aktuella grunden för behandlingen är vidare fastställd i den nationella rätten på det sätt som krävs enligt artikel 6.3 i EU:s dataskyddsförordning. Den rättsliga grunden anges vara fastställd i den föreslagna lagen och i förslaget till förordning om elstöd till företag. I remissen finns även vidare resonemang om hur de föreslagna bestämmelserna och tillämpningen av stödet förhåller sig till bestämmelser i EU:s dataskyddsförordning.

Som refererats ovan har den nu föreslagna utformningen av själva elstödet justerats med syfte att uppfylla EU-rättsliga bestämmelser om statligt stöd.

Regelrådet gör följande bedömning. Det framgår vilken bedömning som förslagsställaren gör avseende hur förslaget förhåller sig till EU-rättsliga regler om personuppgifter. Denna beskrivning är tydlig. Regelrådet kan inte finna att de förslag som är aktuella i denna remiss på något uppenbart sätt borde ha ställts i relation till ytterligare EU-rättsliga bestämmelser som inte tagits upp. (Förslaget om själva stödets utformning är, som nämnts, något som av

såväl förslagsställaren som Regelrådet behandlar separat). Beskrivningen kan anses tillräcklig.

Regelrådet finner redovisningen av förslagets överensstämmelse med EU-rätten godtagbar.

Särskild hänsyn till tidpunkt för ikraftträdande och behov av speciella informationsinsatser

De nya reglerna föreslås träda i kraft den 16 maj 2023. Det anges vara viktigt att elstödet till företag kan börja beviljas och tillgodoräknas sökandena så snart som möjligt. Skatteverket anges emellertid behöva viss tid på sig för att förbereda sin handläggning och utveckla nödvändiga it-system. En lämplig tidpunkt för ikraftträdande bedöms därför vara den 16 maj 2023. Eftersom det är fråga om införandet av ett nytt förfarande för ett nytt stöd bedöms det inte finnas något behov av övergångsregler. I beskrivningen av effekter för Skatteverket av förslaget anges det tillkomma kostnader för detta verk för framtagande av rutiner och information till stödberättigade företag.

Regelrådet gör följande bedömning. Det framgår vilka överväganden som ligger bakom den föreslagna tidpunkten för ikraftträdande och att förslagsställaren anser att det kommer finnas behov av speciella informationsinsatser.

Regelrådet finner redovisningen av särskild hänsyn till tidpunkt för ikraftträdande och behov av speciella informationsinsatser godtagbar.

Berörda företag utifrån antal, storlek och bransch

I remissen anges att juridiska personer eller fysiska personer som är näringsidkare har efter ansökan rätt till stöd om de hade rätt att ta ut el i en uttagspunkt i något av de två sydligaste elområdena (elområde 3 och 4) enligt ett avtal med ett nätföretag den 17 november 2022 och el togs ut för förbrukning i uttagspunkten någon gång under oktober 2021–september 2022 (referensperioden). Att stödet lämnas till juridiska personer anges innebära att det kan bli aktuellt både för företag och organisationer, exempelvis stiftelser, föreningar, registrerade trossamfund och kommuner. Det anges kunna förutses att det kommer att vara ett mycket stort antal företag som kommer att vilja utnyttja elstödet. Vidare anges att det finns maxbelopp för stöd som kan lämnas per företag eller koncern, utifrån verksamhetsområde.

Regelrådet gör följande bedömning. Regelrådet noterat det som förslagsställaren har angett att konsekvensutredningen till det här aktuella förslaget fokuserar på konsekvenser av just lagförslaget, medan effekter av stödet i sig ska analyseras i konsekvensutredningen till förslaget till förordning om detta. Regelrådet har samtidigt uppfattningen att även utformningen av det här remitterade förslaget kan ge effekter av betydelse för företag. Mot den bakgrunden är det motiverat att det finns en beskrivning av berörda företagen även i denna remiss. Nästa fråga är hur detaljerad en sådan beskrivning behöver vara. Regelrådet kan konstatera att det framgår att alla företag inom de aktuella elområdena kan ansöka om stödet. Utifrån förutsättningarna i ärendet är det tillräcklig beskrivning.

Regelrådet finner redovisningen av berörda företag utifrån antal, storlek och bransch godtagbar.

Påverkan på berörda företags kostnader, tidsåtgång och verksamhet

I konsekvensutredningen anges effekter för Skatteverket och de allmänna förvaltningsdomstolarna. Det anges att förslagen i promemorian inte bedöms ha några effekter i övrigt.

Regelrådet gör följande bedömning. Det framstår inte för Regelrådet som helt riktigt att hävda att förslaget i den remitterade promemorian inte skulle ge effekter av betydelse för några andra än Skatteverket och de allmänna förvaltningsdomstolarna. Såvitt Regelrådet kan förstå skulle det kunna finnas en del fördelar för företagen med att stödet skulle hanteras av Skatteverket, under förutsättning att förslagsställarens bedömning av denna myndighets förmåga att hantera stödet är korrekt. Det borde också kunna finnas någon viss administrativ fördel med att stödet ges via skattekontot snarare än via någon helt ny kanal. Eventuellt kan det också finnas några nackdelar för företagen med dessa delförslag. Det finns lite information om sådana aspekter i skälen för förslaget om att använda skattekontot, men det skulle ha förtydligat konsekvensutredningen om båda dessa aspekter hade tagits upp tydligare. När det gäller frågan om återbetalningsskyldighet och dröjsmålsränta konstaterar Regelrådet följande. Det krävs inte att ett företag ska ha varit medvetet om att stöd betalats ut felaktigt för att företaget ska vara återbetalningsskyldigt. Detta innebär implicit att det ställs ett krav på företagets kunskap och förståelse, som det kan bli ekonomiska konsekvenser för företagen om de inte uppfyller. Det kan finnas allmänpolitiska skäl för att detta skulle vara en god lösning, men det är enligt Regelrådets uppfattning inte fullt ut förenligt med att säga att återbetalningskraven ser ut på ett sätt som saknar effekter för berörda företag. Därför borde det ha funnits åtminstone något mer utvecklade resonemang om vilka effekter denna utformning av bestämmelserna om återbetalningskrav kan ge för företagen. Detsamma gäller avseende dröjsmålsränta. Om ett företag felaktigt har fått ett stödbelopp, inte förstått detta, och sedan blir föremål för ett återbetalningskrav med dröjsmålsränta, skulle den potentiella effekten kunna bli kännbar. Det är sannolikt troligare att effekten skulle bli kännbar ju mindre företaget är. Det är visserligen också sant att stödet är frivilligt att söka och att företag som förstår och följer reglerna inte kommer att bli föremål för återbetalningskrav eller dröjsmålsränta. När det gäller frivilligheten konstaterar Regelrådet emellertid att om det är sant, som förslagsställaren har angett, att det kan komma att bli aktuellt med stora stödbelopp, innebär detta såvitt Regelrådet kan förstå att det finns ansökande företag som kan befinna sig i icke obetydliga ekonomiska svårigheter. I en sådan situation går det också att hävda att valfriheten att söka stödet i viss mån kan vara mer formell än reell. Apropå kunskapskravet konstaterar Regelrådet att det är möjligt att förslaget innebär ett förhållandevis stort ansvar för Skatteverket att kommunicera med berörda företag för att de ska förstå vad som gäller. Om detta fungerar väl, är det troligt att frågan om återbetalningskrav och dröjsmålsränta kan bli något av en nullitet. Det är emellertid svårt att se att ett sådant utfall är givet. Mot den bakgrunden borde konsekvensutredningen ha innehållit mer information om vad dröjsmålsräntan skulle kunna uppgå till i enskilda fall och det kunde gärna ha funnits någon exempelberäkning för att visa ett möjligt utfall.

Regelrådet finner redovisningen av påverkan på företagens tidsåtgång, kostnader och verksamhet bristfällig.

Påverkan på konkurrensförhållandena för berörda företag

Inget anges explicit om påverkan på konkurrensförhållandena för berörda företag, men som refererats ovan anges att förslaget inte bedöms ge effekter för andra än Skatteverket och förvaltningsdomstolarna.

Regelrådet gör följande bedömning. Det är inte självklart att återbetalningskrav och dröjsmålsräntekrav slår på ett konkurrensneutralt sätt. Mindre företag skulle kunna ha svårare att undvika bådadera. Det är visserligen sant att det finns möjlighet för Skatteverket att i enskilda fall undvika att tillämpa båda kraven, men det hade likväl varit motiverat med något resonemang om frågan.

Regelrådet finner redovisningen av påverkan på konkurrensförhållandena för berörda företag bristfällig.

Regleringens påverkan på företagen i andra avseenden

Som refererats anges det i konsekvensutredningen att förslaget inte bedöms ge effekter i övrigt.

Regelrådet finner regleringens påverkan på företagen i andra avseenden godtagbar.

Särskilda hänsyn till små företag vid reglernas utformning

Som refererats anges det i konsekvensutredningen att förslaget inte bedöms ge effekter i övrigt.

Regelrådet gör följande bedömning. Det framgår att några särskilda hänsyn inte har tagits utifrån företags storlek vid utformningen av lagförslaget. Däremot finns det inga resonemang om överväganden har gjorts avseende detta eller vilka effekter det väntas ge. Med en vid tolkning av det som står i konsekvensutredningen går det att uppfatta att förslagsställaren bedömer att särskilda hänsyn inte skulle vara motiverade för att förslaget inte väntas ge effekter för andra än Skatteverket och förvaltningsdomstolarna. Som redan angetts ovan bedömer Regelrådet att detta kan vara en alltför långtgående förenkling.

Regelrådet finner redovisningen av särskilda hänsyn till små företag vid reglernas utformning bristfällig.

Sammantagen bedömning

Regelrådet finner att konsekvensutredningen i vissa avseenden håller tillräcklig kvalitet. När det gäller flertalet aspekter som berör konsekvenser för företag anser emellertid Regelrådet att den är alltför otydlig. Detta grundas inte minst i att Regelrådet anser att utformningen av återbetalningskrav och uttag av dröjsmålsränta i detta ärende kan ge effekter av betydelse för företag.

Regelrådet finner därför att konsekvensutredningen inte uppfyller kraven i 6 och 7 §§ förordningen (2007:1244) om konsekvensutredning vid regelgivning.

Stöd till regelgivare i konsekvensutredningsarbetet finns i [Tillväxtverkets handledning för konsekvensutredning](#).

Regelrådet behandlade ärendet vid sammanträde den 6 mars 2023.

I beslutet deltog: Anna-Lena Bohm, ordförande, Helena Fond, Hans Peter Larsson, Lennart Renbjör och Lars Silver.

Ärendet föredrogs av: Per Högström.

Anna-Lena Bohm
Ordförande

Per Högström
Föredragande